

НЕЗНАЙОМКА – ПОЛЬЩА

ГДАНСЬК

ГДАНСЬК

Частина 1

Побуває приказка, що близький сусід є важливішим за далекого родича. Це ніби сказано про нашу західну сусідку – Польщу. Тож запрошуємо у чергову мандрівку з „КОЛОСКОМ”.

Польща, країна Центральної Європи, є членом важливих міжнародних союзів: **входить у НАТО, ЄС і Шенгенську зону**. А ось валюта тут поки що власна – злоті. Польща виробляє вагони, судна, побутову техніку та дорожньо-будівельні машини, мідний дріт, вугілля, меблі, косметику, ліки, вирощує картоплю, зернові культури, експортує яблука, сир, м'ясні продукти. Поляки – трудівники та великі патріоти своєї держави.

Мова і школа

У наших країн є багато схожого. Це й моменти історії – обидві не раз відстоювали незалежність, тоді як їхні землі шматували інші держави. І розлогі рівнини в центрі країни, а гори лиш на краю території. І Карпати – у них і в нас! І багато співзвучних слів у наших слов'янських мовах... **Стоп!** А ось тут легко помилитися. Бо значення ніби зрозумілих польських слів може бути зовсім іншим. „Prosto” польською означає „прямо”, „ogród” – зовсім не **город**, а **сад**! Як побачите на вулиці табличку зі словом „Zakaz”, то не біжіть щось замовляти, бо це слово перекладається як „заборона”. А якщо вчитель у школі запитає, чи ви щось „zapomniały”, – не поспішайте радо погоджуватися, бо це – „забули”!

А якщо забули – то які оцінки отримуєте? У польській школі найвищою оцінкою є „6” – „чудово”. Але кожна оцінка має певну „вагу”, наприклад, контрольна – потрібну. Оцінюють і поведінку школяра: зразкова, дуже гарна, правильна, недоречна, негожа. Оцінки заносять до електронного щоденника. До четвертого класу немає поділу на предмети, окрім музики, фізкультури та іноземної мови, і оцінок учням не ставлять. Випускні іспити у Польщі називаються „матура”, це аналог українського ЗНО.

Та досить сидіти за партою. Рушаймо в подорож!

Як „співають” дюни

Вважають, що назва країни пішла від давнього племені полян – людей, що жили в полях. Дійсно, Польща – низовинна країна. Середня висота її поверхні – 173 м (у Європі пересічно 320 м). Більше половини земель – поля. Але польські краєвиди – не одноманітна рівнина.

На північному заході країна виходить до Балтійського моря. Його берегом, від Поморської до Гданьської бухт, тягнеться пояс піщаних дюн, кіс, пляжів. Поляки незадоволені: море є, але холодне... Зате біля нього видобувають бурштин. У **Гданську бухту** впадає головна польська річка Вісла, утворивши своїми відкладами велику дельту. Тут розташована

ГДАНСЬК

СЛОВІНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРК

ГДИНЯ

МИКОЛАЙ КОПЕРНИК

ФРОМБОРК

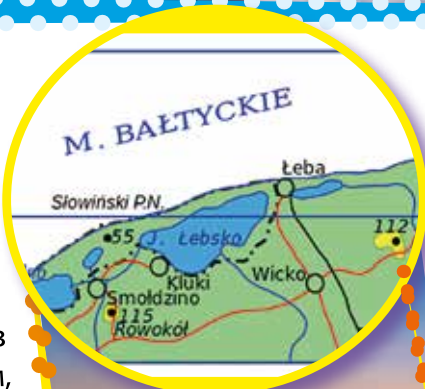

низовинна область – Віслянські Жулави. Вона часто заливалася водою, бо лежить нижче рівня моря. Тому в середньовіччі була осушена системою каналів, воду з яких відкачували вітряки.

На узбережжі Балтики є місце, де можна почути „пісню“ дюн, – Словінський національний парк, біосферний заповідник ЮНЕСКО. Головна його принада – утворені хвилями й вітром величезні піщані гори заввишки із семиповерхівку, які щороку пересуваються на 3–10 м, засипаючи ліс і навіть села. Дюни тут білі, на відміну від червоних африканських. Восени, коли посилюється вітер і на морі починаються шторми, пісок на верхівках дюн пересипається вниз, піщинки створюють вібрацію і дюни гудуть на різні голоси. Поки що незрозуміло, як безладний рух піщинок створює синхронні коливання і чому маса піску починає вібрувати в унісон.

На березі Балтики стоять старовинні міста – Гданськ, Гдиня, Щецін, що славилися судноплавством і торгівлею. У середні віки вони були членами Ганзейського союзу, який захищав купців від піратів і давав їм привілеї у торгівлі. Тисячолітній Гданськ і зараз є головним морським портом Польщі.

Неподалік Гданська розташований Фромборк, де працював (і зараз похований) видатний астроном Миколай Коперник. Це він, як написано на його пам'ятнику у Варшаві, у XV столітті „зупинив Сонце і зрушив Землю“, створивши геліоцентричну модель Всесвіту. Ще один цікавий сусід Гданська – Мальборк. Це місто пишається пам'яткою ЮНЕСКО – найбільшим у світі цегляним готичним замком, що збудували лицарі-тевтонці.

МАЗУРСЬКЕ ПООЗЕР'Я

Серед лісів та озер

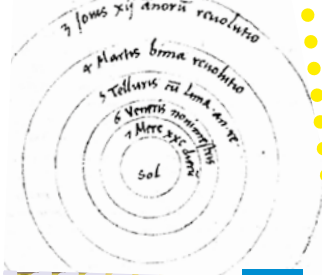
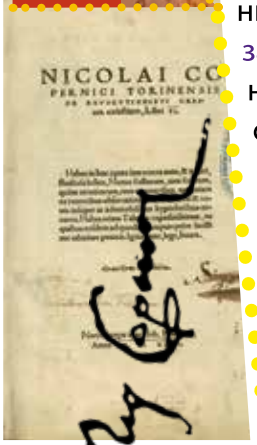
Північний схід Польщі – це Мазурське поозер'я. Мазури – один із нечисленних куточків Європи, де ще можна торкнутися дикої природи. Тут і неозорі Бебжанські болота з червонокнижними птахами, і долина річки Нарев, що розділяється на багато рукавів, як Амазонка. Цей мальовничий край створений давнім льодовиком, який залишив округлі пагорби, що поросли сосновим лісом, валуни й озера, яких тут понад 2 тисячі. Серед них і найбільші у Польщі – Снярдви та Мамри. За щільністю озер на одиницю площі Польща займає одне з перших місць у Європі разом зі Швецією та Фінляндією. Є між озерами й „родзинка“ – Ельблонський канал, що з'єднає їх із морем. Його збудували у XIX столітті як забаганку пруського короля. Будівництво коштувало дорожче, ніж зведення Ейфелевої вежі у Парижі. Не дивно, адже частину шляху кораблі „проходили“ суходолом: їх тягнули по рейках. Тепер по них катають туристів, і туристи в захваті!

БЕБЖАНСЬКІ
БОЛОТА

МАЗУРСЬКЕ ПООЗЕР'Я

ЕЛЬБЛОНСЬКИЙ
КАНАЛ

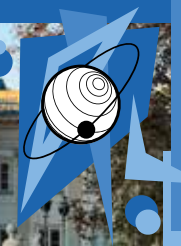

ГНЕЗНО

ВАРШАВА

КОРОЛІВСЬКИЙ ПАРК „ЛАЗЕНКИ”

У центрі країни

Центральна Польща між річками Одрою і Бугом з містами Торунь, Познань, Варшава лежить на Великопольській та Мазовецькій низовинах. Саме тут народилася польська держава і була її перша столиця – місто Гнезно. Передусім ці місця люблять лелеки: чверть світової популяції білих лелек гніздиться поміж Одрою і Бугом. Орнітологи нарахували у Польщі понад 40 тисяч цих птахів.

Варшава стала столицею наприкінці XVI століття, коли Польща об'єдналась із Литвою, утворивши Річ Посполиту. Під час Другої світової війни місто було зруйноване, і його історичний центр – костели, королівський замок – збудували заново. Серед найчарівніших місць Варшави – Королівський парк „Лазенки”, де під величними деревами ходять павліни, а білосніжні палаци віддзеркалюються у ставках.

Варшава крокує в ногу з часом. У 2010 році тут створили Центр науки „Коперник” – інтерактивний музей наукових досягнень людства. Відвідувач може перевірити, як працює те чи інше відкриття, провести експерименти та відчути себе геніальним вченим.

ЛОДЗЬ

САД НА ДАХУ БІБЛІОТЕКИ

ЦЕНТР НАУКИ „КОПЕРНИК”

ТОРУНЬ

САД НА ДАХУ БІБЛІОТЕКИ

Поряд розташований зовсім незвичний об'єкт – сад на даху бібліотеки Варшавського університету. Потрапити до нього можна, пройшовши коридорами бібліотеки, і вже тут починають дивувати прозорі скляні стіни, за якими у читальних залах працюють студенти. А на даху тебе охоплюють фантастичні відчуття: розумієш, але не віриш, що ти не на землі. Тут на площі понад 1 га ростуть дерева та екзотичні кущі, що ховають технічні конструкції, цвітуть квіти, тече струмок і у ставку з рибою плавають качки. Містки та доріжки створюють затишні куточки, де студенти призначають романтичні побачення, а викладачі можуть відпочити з книжкою. Вхід до саду безкоштовний, як, до речі, раз на тиждень в усіх музеях Варшави.

Лодзь – друге за кількістю населення і промисловим значенням місто Польщі. У XIX столітті воно стало осередком виробництва тканин. Нині місто є центром польського кіно, тут навіть створили свою алею зірок.

А от мешканці Торуня пишаються земляком – це тут народився Коперник, четверта дитина в купецькій сім'ї. Звичайно ж, у його будинку тепер музей. Стара частина міста, занесена до переліку об'єктів спадщини ЮНЕСКО, до сьогодні збереглася такою, як її бачив Коперник. І ще Торунь на всю Європу відомий пряниками, що стали візитівкою міста.

DAVID BUDÉ

ТОРУНЬ